

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ Ղւշ 100
Վեցամսնայ » » » 52 1/2
Պոլսակն դուռս գտցած Լըա-
գիբերուն Փօսթային ծախըր
առնողին լրայ է :
Այս Լըադիրը առեն շաբաթ
օրերը կը հրասարակուի :

ՔԵՐԵՎԱՆԻ, ԸԶԳԵՑԻ, ԲԱԿՈՒՄԵՆԻ ԵՒ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏՐԱԴՐԱՄ

РУССЧИЙ

‘**U****b** **f****F** **F****U** **L****U****F** **f****b** **f**

ՊՈԼԻՍ 21 ՅՈՒՆԻ

Հաս նշաններ կան որ աղքի մը կրթուած ըլլալը
կը հաստատեն բայց այս նշաններէն պինդ գլխաւո-
րը այն աղքին լեզուին մաքրութիւնն է : Որ աղքը
որ մաքրուր չի խօսիր և մաքրուր չի գրեր , մաքրուր
խօսաղին ու մաքրուր գրավին լեզուէն գրեթէ աղէկ
մը չի հասկընար , ուստի չի ալ կրթուիր : Հաս ա-
տեն չենք պատահիր անանկ մարդոց որ աշխարհա-
բառ գրուած գիրքերն ալ չեն հասկընար որ կար-
դան . ինչու , անոր համար որ , թէպէտ աշխարհա-
բառ է բայց մաքրուր ու կանոնաւոր կերպով գըր-
ուած է , իր խօսած լեզուին պէս անկանոն չէ : Ի հա-
ասոր համար է որ (Օսմաննեան տէրութիւնը որ առ-
օրուան օրը իւր ալլը կրթելու մեծ ջանք ունի ,
գիշեր ցորեկ կ'աշխատի նախ անոր լեզուն մաքրէ
որ ամենը իրար աղէկ հասկընան՝ իրարմէ օգտին ,
ինչպէս որ անցի ալները ընդարձակ և կանոնաւոր
բառարան մը տպեցին և այս օրերս ալ նոյնպէս
կանոնաւոր քերականութիւնն մը . ասկէ ետեւ
Տաճկերէն սորվազներուն մեծ գիւրութիւնն մը պի-
տի ըլլայ անտարակցոս որ առաջ այնչափ գժուար
էր որ մէկը տասը տարի շարունակ աշխատելով
հազիւ կրնար ըսել որ Տաճկերէն գիտէ :

— Ոիւրդէ Դմինին անցեալ շոբաթ օր կէս օրին
սովորական փառաւաւոր հանդիսալ մեկնեցաւ մայրա-
քառարէս :

— Ա Եհավիառ Արքայն երկուշարժի օրը լնթրիք լնելու համար ազնուատոհմ Տիւղեան չէլեպիներուն Խուռուցչի տանը պարսէզին Քաջը գընաց Ժամը ութինին ջուրերը միայն իւր մէկ քանի պալատականներովը : Ոինչեւ որ Ա Եհավիառ արքայն սեղանի նստեցաւ նէ բարեհաճեցաւ գլխաւորապէս Գառսարեան Պ. Յօհաննէսին ուժի վերաբերեալ

սքանչելի խաղերովը ժամանակ անցունելու որ տե-
ւեց երկու ժամեն աւելի լի . կերպակուրը ուտելէն ե-
տեւ ժաման եօիկա թին մեկնեցաւ անկէ :

— Չորեքշաբթի ժամը իննին ջուրերը հիւսիսու յին քսմիսով յանկարծ սաստիկ փոթորիկ մը և լու և մէկ քանի նաւակներուն թէպէտ վնաս տուաց ցամաքը ձգելով. բոյց մարդու ալ վտանդ համնելը չի լուեցաւ :

— || Եծահամբաւ Պ. | իջ Բիստիսթը քանի որ
|| Այրաքաղաքն է երկու անդամ անցաւ իր Եկան-
ֆորին գլուխը չափելու . առաջին անգամին իւր
շահուն համար , Պուանիսինին տանելը ընդուրձակ
սրահին մէջ , պիլենի 100 զուռուշ . երկրորդ ան-
գամին տեղզոյս աղքատներուն շահին համար Ուու-
սի գեսագանին պալսուր երկու շաբթի ժամը 7 ½ ին ,
ուր հրաւիրուած էին || Այրաքաղաքիս մէջ գտնուող
բոլոր մեծամեծ անձինքը պիլենի 50 զուռուշ և
այն հրաւիրեալ երեւելի անձինքը մեծարելու հա-
մար երթալիք ծանր ծախքնալ || Ուուսի գեսագան Պ.
Ուսթինօֆը վլան առաւ բարեգաշտական ոգւով :
Երաժշտութիւնը այն աստիճան ծագկեր է Եւրո-
պայի մէջ որ , անանկ վարպետներ ելլալ ոկլսեր
է անկէ որ նուռագարաննը ձեռքը առած ժամնեակը
նոր սքամչելի եղանակ մը ամէնսականոնաւոր կերպով
կը կապէ ու կը չալէ մի և նոյն ժամնեակի մէջ .
ինչպէս այս Պ. | իջ մեծանուն և բարեգաշտ վր-
պետին համար ալ կը հաստատեն որ այս հազ-
ուագիւտ հանձարին տէրն է :

— Ուստապիսայէն մինչև Պէջիւք տերէ կառ-
քով ալ հանգիստ երթաւ գալու համար կտուալու-
րութիւնը ճամբանէրը կ'ընդարձակէ ու կը շնորհէ-
կոր և այս գործին վերատեսչութիւնը վեճմափառ
միւթերձիմ։ Աէ հմէտ փաշային յանձնուած է :

ՎԱԼԱՔԻ ՖԻԾ : Օ ասոկին օրը ՊՌԵՔԵՀ ՔԱՂՋԱՔՐ
պատահած սոսկալի հրկիզութիւնը ծանուցած եմք
առաջդուց : Ո՞չկ Չինվաճէ աղջ իկ մը 18 տարուան,
ան հոնիկառ թեան ժամանակո կերեւէի որ լսելու

Իր շահնին համար լուր մը հրատ
տարակէի Պաղպաղ պիտի վճարէ
տողին 40 փարոց։
Նրասախոզ գրոց ծանուցումը
ձգի է։
Դուբուէն եկած նամակներուն
Փօսթային ծախքը կրկողը պի-
տի վճարէ։

թէ կրտակ եղած ատուն յափշտակուած և գողցուած
բաներուն տէրը չելլեր, և որու ձեռք անցնի նէ՝
անորո կ'ոլոլ, փափաք մի ունեցեր է այս ճամբովս

Հարստանալու . ուստի քաղաքին մնացած թաղերն ալ ասիկայ բըռնկցընել ուզելով կրակ ձգելն իքեն տեսեր և կրօպակը մարեր և զինքը բռներ նոյն օրը բանալ գրեր և երկու օրէն ետքը մեռցուցեր են :

— Պուքը և քաղաքին մօտերը Ոիմնիկը ըսուած պդափիկ քաղաքին կէսէն շատը ասրիլին վերջին օրը մէկ սակալի հրդեհէ մը այրեցաւ : Դատաստանարանը, եպիսկոպոսական դպրատունը, քահանայից բնակարանը և հասարակաց դպրատունը հրց ճարակ եղած չէնքերուն մէջն է :

CFSERF 1,018

ԱՆԳԼԻԱ: ԱԵԾազը տէրութեան երկիրներէն
գոյցող ճանապարհորդներուն համար հին ատենէն
ի վեր հւերապայի երկիրները հաստատուած քառասո
նօրեայ զգուշութեան սովորութիւնը այս տարի
շատ տեղերէ վերցած ըլլալով, Ֆուանսայի հաւանդի
նաները կեցող գործակալները պարագ տեղը այն տեղը
ները կենալ չուզելով ցրուեցան, ամէն մարդ իրեն
բանին գործին գացին: Իայց Խնկիլթէռուայի հաւ
աւանդները առակաւին կը բանին. չէ թէ մնագոր
(Օ) մանեան տէրութեան երկրէն գացողներուն հա-
մար, այլ Իռլանտայէն հոն անցնողներուն համար
քանզի այս տարուան սովոյն պատճառաւ Իռլան-
տացւոց մէջ գէշ և տարափոխիկ հիւանդութիւն
մը երեւան ելուծ է. և որովհետեւ շատ Իռլանտա-
ցի ալ Խնկիլթէռուա կը փախչին, այս հիւանդու-
թիւնո Խնկիլթէռուայի մէջ չի տարածուելու հա-
մար զգուշութիւն բանեցնելը հարկ սեպած են:

— Որուսաց կայսեր երկրորդ տղան աղնուական
կոստանդին մեծ դուքսը մայիսի 21 ին (9 ին) Վի-
լէմէնկի Ուօդէռուամ քաղաքէն Պլաս իւլ անուն անդ-
ոիսական նաւր մրտնելով՝ լաֆորդ օրո առտուան

ամենք ամենն աշ իր նուռուն մէջն տուա , անկէց շիւկեց ծօմբա
դեղ ՚ի նիփօնի նոյեցերը : Վլասնիգուած նուռեն հոնաց եւ ոցտուա
ինչքերնուն մէջ քանի մը գիրք եւ մէկ աշխարհացոյց մը գւնուե
ցաւ , որուն մէջ գնաբրած էին Ճաքօնի կայսերաւթիւնց բաղկացնոց
մէս եւ գլխաւոր կցշիները : Այս աշխարհացոյց՝ գուցէ մինչեւ նի
մա ձեռք անցած աշխարհացոյցներուն ամենեն աւելի հետաքրքրական
է . Կիսատունտիս արեւելշեան հեռաւոր կոցմերը աշխարհագրութեան
ու պատման հն աստիճան համայ ուսաց առաջ կ'իմազուի :

ЕУРОПЕИ.

Հայաստան շրագբրոյս բանի մի թերթիքրուն մէջ դատմեցինք որ՝
Ճարօնի կայսերութիւնն երկիրը թեղեւ շատ առենէ ՚ի չեր Փիք-
մէնկներէն շատ ուրիշ աշԳ շէին կրնար մոնեց Եւրոպացի ազգերէնն.
բայց անցու տարուան մէջ Փուանցները եւ Խնկիշխները եւ Ամե-
րիքայի Միացեալ Նախանդաց Կտորավորութիւնն շատ շատ՝ ուշեցին
այս հարուստ երկրիս հետ վաճառականութեան հացորդակցութիւնն մը
քանաշ. բայց չի յաջոցեցաւ, բանջի ճարօնցիներց դեմ կեցան. աշ-
քերնուն տռալց ունենացջ Զինաց տերութեան օրինութիւն, որ Եւրո-
պայի վաճառականներց իր երկիրը ընդունած ըշշաշէն մէկ դաւերացմ
մը ճագեց Խնկիշխի հետ, որուն չերց Զինաց կայսերութեան շատ
սուց նառաւա : Ըստ տեղեկութիւններս մեր այս օրագրիս մէջ կարդա-
ցանքը ՚ի հարկէ հետաքրքրութիւնն մը կ'ունենան իմտնացու թէ Ճա-
քօն մնչ երկիր է. եւ մենք անոնց օրինաւոր հետաքրքրութիւնն յա-
գեցցնեցու հօմար յետափայ տեղեկութիւններս կը գրեմք, որ ծանա-
դաբիրդութեան մը դատմութենէ առնուած է, եւ շատ ինը դու-
մութիւնն աշ չէ : Խնդիր որ թուականն աչ կը հասկցուի :

1845 Աղրիշի մէկին՝ Ամերիկացի Քութէն նաւապեսաց իրեն հեծան Մանդաբան ջուռան նաւոյց՝ որ Պաջէնս ձկան որսորդութեան նու էր, Սկս Բիեռ կացին չուրեց հասաւ : Այս կացին դշտիկ մէկ կացի մցն է, Ճաքօնի կայսերութեան Նիֆօն կացին բանի մը տափածոն նեռու, արեւմտեան հարաւային կոչցը : Ընդհանրադիս անբեր կացի մը ըշացուն համար՝ նուազեց իրուունք այ ունէր տափկաց ունբանակ կարենցու : Եւ որոյինեւեաց ցամաքին Խիստ մօս հասաւ էր նուազ, միարդ դրաւ Գու-ր եցէն, նուազգորներուն դոչտր բանի մը կը բարիայ (Թօսդացի) բռնէցու համար . բանցի դաշտանին հաւանեցու մօս ըշացով, եւ շատ աւենեն ՚ի յեր Բարմ (Բացէ) բան մը կերատ չըշացնուն համար շտաւ կը փափաքիին : Քանի մը տեղ դդուցեցէն եւոք մէկ մէն սալաբուրիայի դէս նու մը տեսաւ, շէնքը տնճանառ բան մը, որ Քի մը աւեն տաւեն Զինաց նոյնեց տեսնուած մանր նաւերուն կը նմտնէր : Նաւապեսաց բանի մը հոփիոյ ցամաքը ինչու, կը ցացին դեղ ՚ի ներօս մեռու . եւ շատ շանցաւ, մէկ ձոր մը կամ հոյխու մը եցաւ առաջց : Քանի մը բառէ այս տեղ քաշեցէն եւոքը՝ Քի մը իրմէ հեռու բանի մը մարդիկ տեսաւ, որ անծառնի կերդոց մը հագուած էին : Այսնք այս նոր եկոց անծանօթ մարդիկը տեսնեշուն դէս ջախցան . ջաշեցով հոյշիանին ներսեց փախտն : Նաւապեսաց իր ընթացք շարաւանակեցով մէկ հիւց մը հասաւ, որաւն մէշ տասն եւ մէկ հագի կային : Եւ եւոք իմացուեցաւ որ ասոնք ճարօնցի եւ եցեր Ա-

մերիկացիները հոս հաստան նէ՝ տառնք երեսնուն վրայ գետինց փօքացեցան, եւ երկար ատեն անսանկ մասցին. սատակի վախցեր եին. եւ երեւացային նայելցոյ կը կարծուեիր որ մատուան ժամանակինին հասած է: Բայց բուրքեր նաև աղեաց նշաններոյ անսանք տղահովցաւ եւ սիրուտուաւ, եւ հասկցաւ որ այս մարդիկը անինք ամիսի մջ չափ առաջ այն Սին Բիեռ կցչին տառչ աշեկուութեան զարադեցոյ մտանդցւեր են: Հետու տառչ ճողուն եցերըց տարբառ, ինչու նաւց աննց ցցցուց. եւ ցուու որ, թէ որ կրնար ինձի շտատիլց նէ՝ ես ձեզ այց նաւուու մէջ կ'առնեմ մինչեւ Եւստիո կը տանիմ: Առնոր մէն ուրախութեամբ յանձնառու եցան. եւ հետերնին ինչ որ ունեին նէ այն կցանեն մէջո ձաւելոց տառնա ժամանակ պատուն ուղ նաւու ման:

Հքութեք նաւադեւոց միտքը դրաւ նաւուն գչուից դեղ ՚ Ծեւ-
տօ գարձնեցու , որ Ճարօնի Կյայերութեան Մայրաքաջարն էր , ին-
դեռ գիտեր այլ որ ուրիշ ազգաց նաւերուն դես Ամերիկայի նաւե-
րուն այ արքեցուած էր այս ծովեցերը մօւենացք : Մարին մէջ երկու
մէջ եւ գոյեցի նյատակ հաւատաւած էր . առաջինն էր , որ այս ան-
քանակ կցիկն մէջ գտած եւ հետո առած մարդիկց իրենց հայրենիք
տանի հասցնէ . երկրորդն էր , որ Ամերիկայի Մայացեալ նախանդաց
կոռոցարութեան բացաքանան կրթութեանց ջրայօք , եւ ճպօնցոց
տցիկն եւ կայսերութեան ջրայ սէր եւ բարեկամութիւն ցնեցնուն
ջրայօք նոյն երկրին կառաքմարութեանց նուխտարաց մաքին մէկ մէկ
տցէկ գացափար մզ տղաւորէ : Ետք կը նաև կցնէ որ այս երկրորդ
նդատակիս հասնեցու . յաշոցութիւն գտաւ թէ չետ իօսիչ չեմ
ուշեր Քութեք նաւադեւին համարձակութեանց , եւ թէ՝ տար այս
համարձակութիւնս ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենաց օւորացդի
մարդոց ճամսնցիներուն հետ առուտուր ցնեկու ջրայօք . բայց այս-
քանա դէւր է ցսեց , որ այս բացդոչի ճանադարիորդութիւնց այս
երկրին ջրայ եփ ացէկ դիտանի եւ հետաքրքրական տեցեկութիւնն-
եր երեւան հանեցին . որ բացաքանան կրթութեան տակ մօւած աց-
իւն է անուն ու անուն է անուն ու անուն է անուն ու անուն է անուն ու

գերաւն անժամով բարբեր եւ կարգագրութիւններ ունին :

Քուրքեր նաւազեւոց նաւուն երկամբ տառա, եւ Մէն Բիէս կզա-
շին նաւուն եւեւի դին մնաց : Օր մը երկուուր՝ Նիֆօն կզշին շիւա-
կութիւնցը նաւարկութիւն ցնելեն եւորք՝ նոցուն ջրայ իր նաւեն
քիչ մը հեռու . մէկ անձեւ եւ անճռոնի բան մը տեսաւ . մօս գնաց
նոյեյու որ մէկ նաև մըն էր Ճարոնի, կայմց եւ գերտնները կոտր-
տան, եւ ցնկցմեզու մօտիկ : Նիֆօնի հիւսիսային կոցմէն մէկ ղյուկ
նաւադանդիսուն մը ճամբայ եցեր՝ Ծեւուո կ'երթար այս նաւս, բեռն
աշ ացի ձուկ էր, Սալօն ցսուած ձուկին տեսակէն : Քանի մը շաբուլ՛
է եցեր որ այս իւեց ջիճակիս մէջ ինչիւր է . զոշերը որ կոցմց քըշեն
նէ այս կոցմց կ'երթայ : Եւ օրդինեւեւ, տասնց այս նաւուս դաւու-
հեշնուն յաջորդ օրը աղագին աշէկուութիւն մը դաւադեցու, նաւա-
դեւոց կը մուածէր որ՝ թէ որ ժամանակին այս նաւուս քոյց հասած
չըշար նէ՝ նաւը այս աշէկուութենէս աջանեցիք չունէր : Նաւուն
մէջ տապա եւ մէկ հօգի գունաւեցուն, ամէնքն աչ Ճարոնցի : Գուրքի

Ժամ տասնին (3 ին) Խնկիլթէռուսայի ծալեղերեաց
Վուլուիչ քաղաքը ելու , և այն տեղաց ցամաքով
Ծնողա գնաց : Համարը ելլալու առենք թնդա-
նօդներ նետեցին Կայսերազարդ մեծ դուքսը պատ-
ռելու համար :

Ուռաց կայսեր համար խօսք կար առկեց առաջ՝ թէ Պյունիստ պլասի դայ . և ասոր համար պատրաստութիւններ ալ կ'ըլլար . բայց կայսեր հիւանդութիւնը վրայ գալով՝ (որ հիմա առաջացած է), այս բան ետ մնացած կ'երեւի :

ԱԽՍԴԻՌԱ : Ա իէննայի մէջ կը զբուցիլի որ՝
Վւսդրիսայի կողմէն կատանդնու պօլիս գեսապնու-
թեան պաշտօնը վարող Պ. Շ գուրմէր կամսը պիտի
եա կանչուի , որ շտա տարիէն ՚ի վեր նոյն պաշտօնը
կը վարէր . և անոր տեղ պիտի խրկուի Պ. Տրօքէշ
տ'Օչդէն , որ հիմա Հելլենոցւոց տէրութէն քով
գեսապն է : Կար տեղն ալ պիտի խրկուի Պ. Քուտ-
րիաւսի , որ Վւսդրիսայի շոգենաւերուն վերակա-
ցութեան և գործակալութեան պաշտօնը կը վարէ :

“Օղպուրկի ընդհանուր օրագիրը ասպիլի 5 ին
կըսէ . Ծրուսիացի լրագիրները հրատարակած են
որ շատ մը Ոյուս երիտասարդներ՝ որ Վէնիկլզուէրկի
համալսարանին մէջ իրենց ուսմունքը կը սորվէին ,
և մասնաւորապէս ի խւճնիտցիք և Քուռլանտիտցիք ,
կառավարութեան կողմէն ետ կանչուեցան : Այն
աւ կը լըստի որ՝ Ոյուսաց կառավարութիւնը առ-
կեց ետքը չուղեր ներել որ գիտութեան հետեւող
երիտասարդները՝ ուսումունքնին օտար համալսարան-
ներու մէջ ընեն :

“ Պերմանական ընդհանուր օրագրայն թղթակիցներէն մէկը կ'ըսէ որ այս լուրս բոլորովին անհիմն է : Մինչև հիմա կառավարութիւնը անհանկ հրաման մը բրած չէ . ասոր հակառակ՝ գրեթէ ամէն տարի Ուսւաստանի համալսարաններուն մէջ յառաջադիմութիւն ցըցքնող շատ երիտասարդներ օտար աէլքութեանց համալսարանները կը խրպիէ , որ իրենց ուսմունքը հօն լրմընցընեն ու կատարելագործեն : Այս բանիս վրայօք հին օրէնք մըն ալիս , որ մինչեւ հիմայ փոխուած չէ : Եւ այս օրէնքիս խօսքն է այս :

“ || Առևաց ամեն հպատակ առանց բացառութեան կրնայ օտար տէրութեան համալսարան երժաւ. բայց պէտք է որ իր երկիրն համալսարաններուն մէջ առաջկուց իր ուսմունքը ըրած ըլլայ, թէ որ տէրութե գործոց մէջ մանել կ'ուզէ նէ ։

— Կայսեր հրամանաւը հաստատուեցաւ որ հի-

Ամիջատիւն նաև յ տեսնեցու . Եկան ամէն աստիճանի դաշտօնաւարնեք , մայրաբացարին բացաբացեւեն ևւ . Կայսեր անձնագրի ցաւոց հրամանաւարնեքն սկզբէցը մինչեւ բօլիցիայի ստորին գործադաշտը : Մեւ դաշտօնաւարները փառաւոր հագուստ են . բայց պատմին գործականիւրուն հագուստը մին եր : Եմէնուն աշ շրան մէկ անգամէցի հետաքրքրութիւն մզ կ'երեւէք . գրիլի իրարու շրայ կ'եցէն առ օտարականները տեսնեցու . Եւ չի տևած բաներին ինչ որ կար ու մէկիկ մէկիկ աչքէ անցնեցու . որ իրենց շարմանք կը բերէին :

Ծագուներուն մէջ մէկ շաբօնցի մց կար, որ Ֆիշէմէնին չեցու սոր-
տա ըշշաղը թարգման եցեր էր. եւ քանի մցն աշ Անդզիթերէն բա-
ւէր գիտէր, բայց նշանացի շարժմանընթէրէն (իշարէթներէն) աւելի
պցէկ կց հասկցուեր միտրը, բայ թէ արտաքերած հօրերէն: Ասի-
ոյ Քառեր նաւադեսին ցանու որ թէ իրեն եւ թէ իր մորդոցց ար-
եւելաց է որ նաև դուրս եցեն. ցամաքը ուր կիտածին դես կ'ցա-
լանուի, ոչ կ'ըշշայ նշ ըշշայ: Այս շուրս որ արտանական չուր մցն
էր, նաև աշխատին հասկցցնեցու համար անանկ եցանակ մց բռնեց, որ
ի հասկցնաշ անհնար էր. մերի թուր մց շաշինրին վրայ ցցցներոշ
ասկցուց: Կաւադեսնոց նաև աշ օւենուցու եկցներուն ամենուն հետոն
ոչ մեծ բացորաշաբարութեամբ եւ անուզութեամն ջարթեցաւ. անոնց
իրաց շահեցաւ, եւ անանք աղափոցուց որ բնաւ երբէք մշտրէն աշ
անցնիք որ իրեն իրկուած դուռաւերին գէմ բան ցնէ: Մ'իմյն առ բա-
խն շատ մեծ փափառ ունեի ցանու, որ թէ կայսերը եւ թէ կառաջա-
ռութեան մեծ նախարարուներուն իմացցնեմ թէ ես առանձնապէս, եւ
ոչը ամերիկացիք ընդհանրադժէ՞ որբան ցանկացոց են Շաբօնի կայ-
երութեան երջանկութեան:

Ազրակ կցցին եւ խորտակուած նաև էն աշտառուեցջ քուքերին
աւ.ց մօսած ճարօնցիներուն աչ ցամար եցիչու ժամանակին եկաւ :
լրան որ հնար էր նչ ջանր ըրին նուռադեւտին իմացցնեցու թէ որչափ
եւ շնորհակացութիւն ունին անհեց ուեսած աշեկութիւններնուն հա-
յար : Կուգային նաւատեւոց կը բռնէին, կը գրկէին, եւ աշքերին ար-
ուունքց շեցուած՝ ձեռքը կը դոպնէին, մնաս բարոջ ցուեցու : Այս ո-
ւեցածք տեսարանց, եւ այս նկարագրութիւնց որ ցանոնք ացա-
ւաւու իեցձերց կ'ցնէին ամերիկացիներուն ացեկութեանց ջրայ, թէ
՞նչդես իրենց ացէկ նայեցան եւ ացէկ ինամբ ըրին, եւ Ամերիկացի
ուատեւտին աչ խանձեմ եւ բարեկամատին վարդունք՝ Եետօյի բա-
յառագետին սիրոց բաջարովին շտկեցան . ու.ուի այս բարձրադադիւ-
րացիոնատէրին աչ բանի որ այս օտարացցիներց հոն կեցան նէ՝ անոնց
ու ացէկ նայեցաւ, եւ կետերինին շտու անուշութիւնոց եւ բացարա-
կուութիւնու պառակաւու :

Բայց թէ նուադիտին եւ թէ նուուն մորդոց՝ մէկ բոյէ մը
անդամ ուսքերնին ցամացը կոխեցու հրաման չի տրուեցաւ։ Եւ նո-
ւադիտին աշխատ է անուազական հրամանաւոր կեցու։ որ մէկց այս
իրամանին կէմ ցամացը իշխացու կամք ընէ նէ թոց չուայ։ Եւ առե-
փ աղաժնչնի թեսակ համար, եւ ցամաբին հետո ցնեցու հացը գտն. թիւն-

մակուբնէ (մայիսէն) մինչեւ 1851 դեկտեմբեր 31
Ոիհկացի նաւահանգիստնէն դուրս ելլող նաւերը
թէ բուն Որուսաց նաւ՝ և թէ օտար նաւ ըլլան,
իրենց մէջի ապրանքին ամէն մէկ-թօնօյն 15 քօրէք
տայ, որ 100 փարացէն աւելի կ'ընէ: Այս կերպով
ժողվուած ստակը պիտի խարճուի Ոիհկացի նաւա-
հանգիստը մաքրելու, որ շատ ատենէ ի վեր աւա-
զավ լեցուած է:

ՍՊԱՆԻԱ։ Անգղեական թայնը օրագիրը Ուառ-
րիտ քաղաքաբէն առած նամակէ մը սա լուրը կը հանէ-
որ՝ քանի մը երեւելի մարդիկ խորհուրդ ըրեր են
մշջերնին որ Ապանիսայի թագուհին վերցընեն, վե-
րան խելքի հիւանդութիւն է եկեր ըսելով վանքին
մը մէջ գոցեն. և տէրութեն խնամակալ դնեն նոյն
թագուհուց քոյրը, և անոր այրը, որ է Ֆրանսըզի
թագաւորին աղան Ոնքանսիէի գուքըր։ Այս խոր-
հուրդնին երեւան ելած ըլլալով՝ ի գործ դրուե-
լու ժամանակ չ' մնացեր։ Ոինչև որ ասոր Ճշմար-
տութիւնը աղէկ մը սոսուգ վինէ՝ մենք ասիկայ քա-
ղաքական նախատակով Անգղեայի օրագիրներուն չե-
նած սուտերուն կարգը պիտի դնեմք, որ քանի որ
Ապանիսայի թագուհուց քոյրը Ֆրանսըզի թագաւո-
րին աղան հետ կարգուեցաւ նէ՝ այս բանիս վրայ
իրենց տհաճութիւնը ցըցընելէն չեն դադարիր։
միշտ Անկիլիզի տէրութեան վախ կուտան թէ Ֆր-
անսըզ Ապանիսայի վրայ աչք ունենալուն համար
այս խնամութիւնո ըրաւ։ Այս սուտովս ալ այն
հաւատացընել կուղեն թէ Ապանիսայի երեւելինե-
րուն մէջն ալ Ֆրանսըզ իրեն խորհրդակից ունի,
որ իրեն այս խորհուրդը առաջ տանելուն կերպը
կը մտածեն։

ԲՈՐԹՈՒԿԱՆ : Դաղղիսկան օրագրի մը մէջ
դրուած է որ՝ Խնկիլցի կաւալարութեանը | իզ-
պօնա նստող գետպանին միջնորդութեամբը բռնա-
գասեր է թագուհին հաւանութիւն տալու որ առ-
կեց եաքը Խնկիլցի կողմէն պահապան զօրք դրուին
իզպօնա քաղաքը պահելու համար : Վուանչֆօ-
րագիրը ասոր վրայ կ'ըսէ . թէ որ այս լուրս իրաւ-
նէլլէ նէ՝ Փուանորդն ու Ապանեօլլ հարկաւ ասոր
էլէմ պիտի կայնին . և այս սրայմանիս ուրիշ կերպ
հաճութիւն պիտի չխան , բայց եթէ իրենք ալ
իզպօնացի պահպանութեանը համար իրենց մասին
նիկած զօրքը տալով , որովհետեւ Խնկիլց և Փը-
ւանսըլ և Ապանիս և Շօրթուկալ իրարու դաշ-
նակից են . և հիմա որ Շօրթուկալի մայրաքաղաքը
այս կերպով օտարազգի զօրքերուն պաշտպանութեա-
կարու եղեր է նէ՝ այս պաշտպանութիւնս ընելը
լինակ Խնկիլցին չեն թողուր :

ին բոցորդին կցուրեցու համար՝ նաևուն չըս կոցմք երեք կարգ մացցը նաւալիներ շարուեցան բոցրածեւ . եւ այս կարգերուս ամէն մէտուն միջօցին բացութիւնը հարիւր ուսնաշափ կար . նաևուն դիմուու եցան կարգն աշ նաւէն տյնքան հետաւորութիւնն ունեք : Առաջին կարգին նաւալիներց ամէնքն աշ քաջ քոջի իրար կատած եին . եւ ասոնց մէց տնեցէն մարդու անցնեց անհնար էր . բանութիւն անգում ուր չէր ըներ . քանցի նաւալիներց իրար փակածի դէս եին : Նաւեւուն խոշոք գետ կամերիկացի նաւց դարձած էր . ամէն մէկուն վրայ դրկար նիշակ, եւ երկալի ցենքիր տնկած եին, այց եւ այց չի տեսաւած ձեւերոյ : Մշկէս տեսներ նէ՛ միջին դարու ցինուորական ցացանականերու . նմանութիւն կրնար կարծեց : Այս ցենքիրս գոցկած եին էւնիճոյ դատած դատեանքներոյ (խցնոյ) . բայց տաեն տաեն ասոնց ուսունք պահանջներու առանքունքներու (խցնոյ) . բայց տաեն տաեն ասոնց

Ներեք ասուր դատավարներս գոլուս կը կանչին . եւ արեւուն ծառագյշներուն դիմաց բռնեցոյ կը խացցընէին . որդեւ թէ այս օ-
պարականներուն ցցընելով որ՝ մը որ հրամանց մարի շնչնեռու ըշջայ-
է՝ այս ցենքերը անոր կամար են : « Նաւակներուն ջրան տացաւարներ
շատացներ) եւ դրօշակներ կային այց եւ այց գունոյ եւ նկարնե-
ոյ ցարդարուած : Բազորուածն կեցած դահաղան նաւակներուն կեց-
ոնց՝ մանհագդան նաւուն ու ասոնց մէջ տեցը մէկ մէծկակ նաւունը
կ կար եօնկ ցաւուած տեսակին , որ Զինաց ծոցը բեռ կրոց նաւակնե-
ցն են . այսինքն՝ մակունաները : Նաւուն բոցորց դաւաց դահաղան
աւերուն մէջ գունուած ցօքերուն ցօրտեթները եւ հրամանաւայր-
երց ասոր մէջն եին : Գունադան նաւակներուն երկրորդ կարգի կե-
աններց առաջին կարգինն չափ չառ չէին . Երրորդ կարգինց աւելի
իշ եր : Բայց ամէնց մէկ տեց գայինն նէ այնրան շատուոր կ'ըշշային ,
ո դիմու տներիկից նաւադեւ մը անդամ ասոնց դէմ կենաչու չէր հա-
արձակեր : Հացարի մը չափ կ'եղչին . ամէնքն այց մարդոք եւ ցեն-
ոյ ացէկ չեցուած : Այս դասկերս եւ տեսարան՝ ամերիկացինե-
ւուն շառ կ'ացգեր . որոնց շատոց այս արտառու եւ բոչոր աշխարհի
ցգերէն ցատքած ացգին բարքը եւ սովորութիւնը ինչ ՍԱՀԱՀ բոշ-
ովին շառ չէր : Եւ ձիրաւի տախիայ ցերեկ տաեն շամ եւ ցարմա-
տչի տեսարան մըն եր . այնքան նուակներ մէկ կարգի եւ մէկ գծի վց-
այ կեցած , գեցեցիկ դրօշակներով շարդարուած . եւ հցարաւոր նի-
սակի փայցուն երկաթներով դայցաւուցած : Բայց գիշերուած տեսիչքը
ւրիշ քան եր . երբ որ համրանքի չի գուցու շատերներով կը շուստ-
որվէին . որոնց ամէն մէկց այց եւ այց ձեւեր ունեին , եւ վառած
աւեննին շառ ցյու կուտային , կատարեալ թափանցիկ ցշշանուն հա-
նար : Ամերիկացիններուն ամէնուն աց ձիրաւի բերանմին քան մնացած
ը . եւ հազար ու մէկ գիշեր ցաւուած գրքին դատամած աւտադշակնա

Մանհադդան նաւուն դափնանու թիւնը որքան խիստ ըշշաց , գիտ-
ւածք անանկ թերաւ . որ փօրձոյ իսակցուեցաւ : Նաւադեւոց նա-
ուն մակոյիներուն մէկը նորոգեց ուցեցով կամեցաւ . նաւաւն ծովյ ին-
եցնեց և նաւուն քաջ կեցնեց : Ծուաւ մը նաւուն մէջ գտնուոց

Ազգային պատերազմին համար ալյետագայ լուր
կուտայ Ենդղական Արէնոքէր օրագիրը : Ծա-
գուհին զօրքերուն Պ. Քաղաք զօրասպետը Դրա-
ս Ոնդէս գաւառը բոլորովին պարզեր է . որով
Օբօրդցի ապատամբներուն անցեր են Ռօթու-
կալի պինտ հարուստ գաւառներէն երկուքը , և
Վալէնցա և Խամբէս և Ալի խանա քաղաքները : Ծէ-
այս քաղաքներուս , և թէ Վլէմիկժօ և Վլիառվէ-
գաւառներուն ապատամբաց ձեռքը անցնիլը ա-
պատամբներուն շատ ուժ է : Կը վախցուի որ
Քօիմպրտ քաղաքին բնակիչներն ալ մէկէն ապա-
տամբելու և ոոք ելլէլու միտք ունին . ասիկայ որ
ըլլայ նէ՝ Պ. Ալլանհա մէծ սպարապետը ծանր
վտանգի մէջ կ'ինաց :

Այս թագավառութեանս մէջ եղած խռովութիւնը վերջացընելու համար թագութիւն օգնութիւն խնդրած էր Պուանսըզներէն և Խնկիլզներէն և Սպանիացիներէն : Խնկիլզը ամենէն առաջ յօժարութեամբ օգնութիւն ընելու պատրաստեցաւ . Վմիրաւ Բարքէրը ետ կանչեց , որ մինչեւ հիմոց քանի մը պատերազմական նաւերով Բօրթուկալի ծովերը կը պըսալատէր , և անոր տեղը խրկեց Վմիրաւ Կաբիէրը , որ Հգիպատափ վերջին կռուցն ատենր մեծ ազօր տէրութեան օգնական ըլլալով , և Զինաց կուիւներուն մէջ ալ գանուելով անուն ստացած էր : Ուուտ Բալմէրարտոնը յիշեալ ծովագետին յանձնեց որ գայածին պէս առանց ժամանակ սննդընելու և առանց ուրիշ թագաւորութիւններէն գալու օդնութիւններուն նայելու նոյն հետայն ամենայն զօրութեամբ իր ձեռքը եղած միջոցները ՚ի գործ դնէ Բօրթուկալի խռովութիւննը խաղաղելու համար : Պուանսըզի տէրութեան կողմէն Ոճնուագործակալ գտնուած յառնաք կոմաք այս տեղէկութիւնս գրավ խմացուց Պուանսացի արտաքին գործոց վերակացու Պ. Կիզօ Նախարարին . այն ալ այս բանս մէկ ծանր գիսուած մը դատաւով թագաւորութեան խորհրդականաց առեանին առաջարկեց :

Ի ՏԱԼԻ Ա: Խուլաննասայի նախարար՝ և Խուլաննասայի
քաղաքական աղասութեան անխոննջ պաշտպանն հրա-
չակաւոր Օքտոնէլլը՝ սր հիւանդութէն կատարեալ
բժշկուելու համար երկիրը և օգլ փոխելու և ժա-
մանակի մը Խուլաննասայէն աւելի մէկ ասպ երկիր մը
բնակելու հրաման աւեր էր բժիշկներէն, Խուլան
երթալու և Հոռոմքաղքն ալ սուրբ առաքելց գե-
րեզմանին ուխտ ընելու մասք Ֆիւաննասայէն անցնե-
լով երբոր Շէնօվա հաստա՝ ձամբու աշխատութե-
նէն հիւանդութիւնը մէկին ՚ի մէկ ծանրացաւ, և
մայիս 15 (3) շաբաթ օրը իրիկուան դէմ հոգին
աւանդեց: Առոր մահուամբը Խուլաննասայիք մէջ

Տարօնցիները ամենքն աշ թուրենին բաշեցին . մինչեւ նուռուն մէջ դպիաղան ջօրաց զօրակետց անգամ վախցաւ . ուստի թէդիւն անու-
զութեամբ՝ բայց բարձրիկէ ձայնոց բոցոր ըրաւ . թէ կացւէր յայտնի
հրամանին դեմ այդդիմի բան ընեց կ'ըշլայ մի . եւ . Քուրեք նուռ-
դեխին յայտնադիւն ըստու . թէ որ մարդոցդ չցուես որ այդ բանց ը-
նեցն դադարին , ամենքն աշ կ'ըստանաւին . եւ . Քու կեռնրդ աշ շատ
ապահով չի մնար : Նաւազեաւց ըստու որ ցամաքը եղջեղու դիտառ-
րութիւն ամենեւ. ին չունիմ . եւ . ինչ բանի համար մակոյից ինչեցը-
նեցը հասկցցնելու ուժց : Ճարօնցի զօրակետց երբ որ բան ինչ չշ-
ցացը ացէկ մց հասկցաւ . նէ՛ մէծ ուրախութիւն ցցուց վրան . զօրս-
ցը հրաման ըրաւ . որ մակոյից թոց տան որ իշնայ . եւ . բանի մըն աշ
արուեստառոր մարդիկ տուաւ . իր մարդոցմէն , որ նէտր եցած նո-
րուած մէտքուն մէտքուն մէտքուն մէտքուն մէտքուն մէտքուն

բրդութիւնց ըրին . առանց մակոյից չուրին մէջն խնեցցնենք :
Մանհագդան նաւը չորս օր իշխուոյի առաջ երկաթի ջրայ մնաց . և այսրան ժամանակի մէջ՝ կայսեր յայտնի հրամանաւց նուռուն նաւադրեսին տուին փայտ , ջուր , բրինձ , տեսակ տեսակ խորհշեցներ , և քանի մըն աշ յափճաղակի (ծինի եւ ֆարֆուրի) անօթներ որ դէռք էին . և առանց գին ստակ մըն աշ տանեց չուշեցին : Բայց յայտնադիտես ցինն նուադեւոյն որ , թէ որ կայսեր աշքն իշնաց և անոր բարկութիւնց քու ջրայ շարեց չեմ ու չեմ ա՛ երթացեր եւայ մէկ մըն աշ Ճարօն դասնաշու չես : Այս չորս օրվանն մէջ նուադեւոյ աշեկ տեսութիւն ցրաւ Ենուոյի կուտայտրիցն , և ուրիշ երեւելի մարդոց հեւու , թարգմանին միջնորդութեամբ : Այս տեսութիւններուս մէկուն մէջ բացարայեցաց սաւա որ , կայսրց քուկին Ճարօնի ջուրերը այսրան երկար ատեն կենաչուուդ հրաման տաշուն մէկ հատիկի դրաւառոց այն եր որ՝ քուկին գեշ եւ չար օտարապատիներևն չըշչացդ հաւակցուա . որովհետեւ բազորավին քեզի աննոնօթ իցձայի մարդոց դրաւառնեցնց՝ աններ նսաւդ առիր . եւ իրենց հայրենի երկիրը տանեցու հսաւ ցընեցու համար քու երթացու ճամբար փոխեցիր . գարծեր եւ մընացիր : Ուստի կայսրն աշ քեզ իրեն բարերարութեանցց արժանի սեղեցով իր Յարայեւուներուն դաշտուիրեց որ քեզի աշեկ խնամք տանին :

եւ ինչ բան որ քեզի դեստք է նէ՞ տան :

Վեռարեն նաևաղեաց անիկց ձամբայ եցելշու օր մը տուաջ՝ կայս-
թ իրեն ձեռօք գրված գիր մը գրեց անոր . որոյ կը յայտնէր թէ
որքան զինքը կը յարգէ , եւ սէր կատէր է հետոյ : Ընդհանրապէս կը
շրուցի որ մեծ մարդոց գիրը գիշ կ'ըցցայ . Ճաքօնի կայսեր գիրը:
այս կատարակաց խօսր Կատարեցատիս կը համառատ : Այս երկար եւ-
տնիանոն գիրերը տանանկ անձունիկ կերպոյ գրաւած եին , որ տեսնոցը
կը կարծէր թէ ինսք ցեց հաւ հաւ տցմու (շամուռցու) ուրոյ Ռուց-
թին վրայ կօփեր ացնուուեր են . եւ թուցին աշ ացէկ թուցի մը
շէր :

մարդ մը կորուսին, և այս տարրուանք քաշած սովու
և հիւանդութեան նեղութեանը վկայ այս իրենց
ազատաբարին մահն ալ բարոյական վիշտ մը ըլլալով
շատ ցաւ տուաւ իրենց . որովհետեւ բոլոր Իռլանդ
տայի մէջ մարդ չի կար որ այս մարդու չի սիրեր և
չի յարգեր :

ՀՈՒԵՏ : Երբ որ 1632ին Շուէտի կուսդաւ
Այոլֆ թագաւորը Խուձէն տեղը եղած պատերազ-
մին մէջ զարնուեցաւ և մեռաւ, Շուէտի տէրու-
թեան գանձուն վիճակը այն աստիճան հասած էր՝
որ տէրութեան մեծ պաշտօնաւորները՝ որ թագաւ-
որին Քրիստինէ անուն աղջկանը և յաջորդին խը-
նամակալ էին, ստիպուեցան փոխ ստակ առնել, որ
արքայազուն աղջկանը պէտք եղած ծախքերը հո-
գան : Այս ստակին մուրհակը՝ որ գրուած՝ և Քր-
իստինէ թագուհւոյն անունով հաստատուած էր,
և մարդ ալ անանի մուրհակ կենալը չէր գիտէր,
գտնուեցաւ . և տէրութեան եկամաից վերակա-
ցու նախարարին տարուեցաւ, որ ստակը տայ :

Այս մուշհակը՝ 45,000 պրուտի կամ 1,147,500
զուռուշի պարագաւորութիւն է, 1636 թուին դեկ-
տեմբեր 24-ին Ծքօրովք քաղաքը ստորագրուած։ (որ
այն ատենը Քրիստինէ թափուհին 10 տար-
ուան էր)։ և Գերբանիսիցի լուսկք քաղաքին քա-
ղաքացի Վաքուալ Քրիչլս անուն մարդուն տրուած
էր։ Ուրհակին պայմանը անանկ էր, որ 20 տարի-
էն եաքը երբ որ ուզիլի նէ տրուի։ և քանի որ չէ
վճարուած նէ, քանի տարի կ'անցնի նէ անցնի՝
պարագը չոչնչանայ։ և մինչեւ կատարելապէս վր-
ձարուած օրը՝ շահը բանի տարին 100 ին 8 հաշ-
ուով։ Այս մուշհակին տակը Քրիստինէ թագու-
հին ալ ստորագրած էր Գաղղիերէն։ — Կատանեալ-
Քօմբէնէլ։ 1657 Քրիստինէ թագու-։

Ուերլէմալուրկ - Ծգրէլց մեծ դրսութեան Պօլ
տիք գիւղին լուտերական քարովիչ Պ. Քարլ Ֆրէ.
տէրիք Քրակդը իր նախնիքներէն մնացած թուղ
թերուն մէջ այս թուղթս գտնելով՝ Ծգօրում մէկ
լուսափոխի (սոռափի) մը խրիեր էր, առանձին
նամակով ծանուցանելով որ՝ ինքը վերցիշեալ Ետ-
քուպ Քրիէվսին ցեղէն ըլլապուն համար այն ստա-
կը իրեն ժառանգութիւն կ'ինայ : Լուսափոխն ալ
տէրութեան եկամուխ վերակացու նախարարին տա-
րաւ՝ որ աւրութեան գանձէն այն ստոկը վճարէ :
Պ. Քրակդին ուղածը շատ ստակ է . որովհետեւ
յիշեալ 45,000 պրուտէն զատ սարեկան 100 ին 8
հաշուով 210 տարուան ալ շահ կ'ուղէ . և միայն
շահը կ'ընէ 786,000 պրուտ, կամ 19,278,000 դո-
ւուշ . որուն վրայ 1,147,500 զուռուշ մայր ստոկն
ալ զարնելով՝ կ'ըլլաց Պ. Քրակդին ուղածը ամբողջ
20,425,560 զուռուշ : Ըսէտի կառավարութիւնը
մուրհակին վաւերական ըլլալը քննելէն առաջ՝ Պ.
Քրակդին ըրած պահանջմունքներուն պատասխան
խրիել տուաւ, որ Ետքուպ Քրիէվսին յաջորդը ըւ-
լալը, և անոր ընչեցը ժառանգ ըլլալուն իրաւունք
ունենալը պէտք է որ հաստատուի :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ : Եֆղանիստանի թագաւոր
Տօսպ. Վահամելչա խանին աղջոն և յաջորդը Խիսկար
կամ Վքաբէր խանը կերակուրք շատ ուժելով ստա-
մոքսի բորբոքման (միտէ իւֆիւնէթի) պատահէր
և մեռերէ : Եյս արքայազուն իշխանը բնութեամբ
խիստ և գմնեաց ըլլալով՝ մեռնելէն քիչ մը առաջ
թէ հօրը և թէ եղայրներուն հետ կռիւ ըրած,
և մինչեւ մահուան աստենը կռւուով է եղեր : ՈՒ-
ռած օրերն ալ՝ Դիլի ըստած ապատամբ ցեղին
վրայ ալ պատերազմի ելլալու պատրաստութեան
մէջ է եղեր : Ծիէպէտ անանկ ձայն ելած է Քեա-
պուլ, որ Խիսկար խանը շատ ուժելէն մեռաւ,
բայց կասկած ալ կ'ըլլուի որ հայրը կամ եղայր-
ներուն մէկը զինքը թունաւորած ըլլաց :

ի՞նչ որ է նէ , ասոր մեռնելով ինկիլիզները մեծ
ամուսաննցութենէ ազատեցան : Կասկած կ'ընէին
որ , թէ որ Տօսոր Ուշամմէտ խանը մեռնի , (որ
արգէն ծերէ) , և ասիկայ անոր տեղը յաջորդէ նէ ,
իրենց այն կողմերը բանը քիչ մը գժուար կ'ըլլայ .
սահմանագլուխները զօրք եվելունել հարկ կ'ըլլայ .
և նոր ծախքերու գուռի կը բայցուի . և իրենց ձեռու-
քը եղած Ծփզանիստանի սահմանակից երկիրները
հանգստութիւննին կը կորսնեցընեն . քանզի Իխալար
խանը պրոտո մարդ ըլլալով , և հետի մարդ կիը երկ-
րին ամէն կողմերը աղէկ գիտնալով , յանկարծակի

ինկիլիպներուն ձեռքը եղած տեղերը կը կոփսեն , կը գարնեն , կը յափիշտակեն , կ'ըստաննեն , կրակ կը ձգեն և կ'առնեն կը քալեն : Վակէց առաջ քանի մի անգամ ասանկ բաներ ըրած կամ Եթոնաբնակ կը տրիմ ազգերուն ընել տուած ալ ունին :

Ուէսէտ Վիստար խանը մէկ քանի եղբայր ալ ունի , որ ամէնքն ալ կտրիմ և պատերազմասէր երիտասարդներ են , և Վնկիլիպն ալ շատ չեն սիրեր , բայց Վնկիլիպն մը նորուն կը մախնամին . ունել է որ

կամ ասոնք այնքան կտրիձ չեն, կամ մեծը ողջ ի-
քէն ասոնք իրենց կտրիձութիւնը ցըցլնելու ժա-
մանակ չեն ունեցած :

ՉԻՆԱՍՏԱՆ: Խնկիլիղ վաճառականներուն օքէի և ժառանգն նաւերը Չինաց Ամօյ քաղաքին մօտ Չի մուղ ըսուտած ծովածոցը մտած ատեննին՝ Չինացի ասպատակներ (խուռասանուններ) կուգան վրանին . նաւուն մէջ գտնուող հրամանատարները և նաւավարներուն շատը կը մեռցընեն . և նաւերուն մէջ ինչ որ կը գտնեն նէ կ'առնեն կ'երթան : (Օմէի նաւեէն առած աֆիօններուն գինը 70,000 տոլլար կը կարծուի . 40,000 տոլլար ալ ստակ կայ եղեր : Քառօլին նաւեէն վեցուցած ստակնին և աֆիօննին ամէնը մէկէն 60,000 տոլլարի կը հասնի . որուլ այս երկու նաւերուն կորուստը կ'ըլլաց 170,000 տոլլար : Այս բանս եղեր է փետրվար 6 ին :

ՃԱԲՈՆ: Յայտնի է որ այս երկրիս հետ վաճառականութիւնն ընելու՝ շւրջապայմաններէն միայն Ֆիլմէնիները հրաման ունին, և միայն անոնք այս արտօնութիւնն կը վայելեն երկու հարիւր տարիէն՝ իվլոր: Խնկիլիղի և Ֆուանսորդի տերութիւնները, և Վամերիկայի Վիացեալնահանդաց կառավարութիւնը կամք ըրին ինչ և իցէ կերպով իրենք ալ այս հարուստ կայսերութեանը հետ առուտուր բանալ. բայց Շաբօնի կայսրը Ջինացիններուն անցած տարիները Խնկիլիղներէն քաշած վիսար մոտած ելով՝ որ տակաւնին միտքէն ելլելու չափ ժամանակ անցած չէ, Ֆիլմէնիներէ զատ օտար ազգերուն բնաւթող չիտար որ իր կայսերութեան կզկինները մօտենան: Կայսեր հրամանը մտիկ չընելով կայսերութեշէտո մայրաքաղաքին ծովեցերքը մօտեցովներ եղանակնեկ՝ թէ որ ցամաքէն եղած պատերազմական ահագին պատրաստութիւնները տես մնելով խոհեմութիւն չի բանեցընէին և ետ չի դաւնային նէ՝ շատ վիսաս կը կրէին: Վիայն մէկնաւ մը կրցաւ Եշտօյին առաջը քանի մը օր կենալ, առանց մէջէն մարդդուրս հանելու. այն ալ նաւակոծութենէ վիսասուած քանի մը Շաբօնցի իրենց նաւը առնելով հայրենիքնին տանելնուն համար: Վյո մասնաւոր դիմուածոյս պատմութիւննը թերթիս բանասիրականին մէջը դրինք:

Հիմա Շաբօնի կայսրը նոր յայտարարութիւն
մը հանեց, և շւրջապայի և Ամերիկայի բոլոր տէ-
րութիւններուն խրկեց. իմացընելով որ՝ իւր հին
սովորութիւնը չի ձգեր. շւրջապայի աղդերէ՞ն՝ Ջի-
լեմէնկէն զատ աղդ իւր կայսերութեան երկիրը չըն-
դունիր: և անոնք ալ զիրենք ընդունել տալու հա-
մար բռնադտութիւնը ձամքայ բռնեն նէ՝ մարդկու-
թեան և աղդային իրաւանց դէմ ըրած կ'ըլլան
քանզի տաճառէրը թէ որ ըսէ մէկուն թէ՝ չեմ ուղել
որ իմ տանս դռնէն ներս ոտք կոխես, այն մարդք այն
տընէն ներս բռնի մօնելու իրաւունքը չըունի: Թէ
որ ինձի դէմ ալ մէկը ասանկ բռնութիւն բանեցը
նելուզէնէ՝ ես ալ պատրաստ եմ անոր բռնութիւն
բռնութեամբ մերժելու, և ասոր բաւական պատ-
րաստութիւններս ալ պակաս չեն: Եւ թէ որ Ջի-
լէմէնկէն զատ շւրջապայի վաճառական մը՝ վասն-
գի բռնուած Շաբօնցիի նու տեսնէ, և մէ ջինները
մահուանէն աղստելու համար իր նաւուն մէջը առ-
նէ նէ այն ալ կրնայ Հինախատանի կամ Չինաց երկի-
րին ծովեղերեայ քաղաքներուն մէկը, կամ Ջիլէ-
մէնկի իշխանութեան առաջ եղած կղզիներուն մէկը
ձգել. այն տեղերէն անոնք ալ կրնան իրենց հայրե-
նիքը գտանալ: Վշարհագրական տեղեկութիւն
առնելու համար եկող ուսումնական ձանապարհորդ-

ներն ալ չեմ ընդունիր կ'ըսէ , թէ որ ազգաւ Փիլել
մէնկ չեն : Եւ յայտնի է որ՝ Փիլէմէնկները Շաբօն
կ'երթան նէ՝ կղզին մէջ իրենց յատկացեալ տեղէն
զատ տեղ երթալու հրաման չունին . և տեղերնին է
Վանկասաքի ըսուած քաղաքին ծովուն եպը կըսոր
մը տեղ , որ բուն քաղաքէն ալ զատուած , և զգու-
շութեամբ սրահպանուած է . որ մարդ չի կրնար ան-
կեց գէպ ՚ի ցամաքը երթալ : Կտոր՝ և Շաբօնի կայ-
սէրը այս դրութեանս վրայ յամառ մնալուն նայելով
այս երկրիս վրայ Ճիշդ աշխարհագրական տեղեկու-
թիւն ստանալը անհնար բան է : Թէ որ Չինաց հետ
առուտուրնին աւելի ազատութիւն ունի նէ՝ Չինաց
տան բնակող հայազդի վաճառականներէն կը յու-
սամբ այս երկրիս վրայ աշխարհագրական տեղեկու-
թիւններ առնելու :

ԱՓՐԻԿԵ : Ոլլկիանոսի մէջ Պուռազօն ըստուակղղին՝ որ Կարիկէի մասն կըսեպվի, և Ֆռանսորդներուն ձեռքն է. վեց շաբաթ շարունակ հեղիղի պէտք է անձրեւէն՝ և մէջ ընդ մէջ պատահած փոթորիկներէն ետքը՝ ամենէն ահագին փոթորիկը ելաւ փետրովար 8 օրը : Վէն տընի՝ որ կղղին մայրաքաղաք պէտք է բան մըն է, գրեթէ որքան տուն կար նէ, և անոնդմէ զատ՝ հասարակաց շինուածքներն ալ վեա

սուեցան : Ամենէն աւելի վնաս կրողները եղան Սէնտ Սիւզան, Սէնտ Վարդ, Սէն Պիեռոս, Սէնտ Լուիրէ և Սէնտ Ռուլ թաղերը : Վրտերը բոլորն աշ աւրեցան . այս տարի այն կղզին խահվէ ժողվելու յօյս չիկայ . շաքարի եղէդները շատ վնասուեցան : Հովին ու անձրեւէն գոյացած հեղեղները շատ համբարանացներ (մաղարաններ) փրցուցնեն, և շատ շքար և հնաեղէն քշեցին տարին : Վետերուն քավը շնուրած ճամբանները, և գետերուն բերանը գտնուած մանր մուներ շատ մը կղզիներ ջուրին տակը մնացին աներեւոթ եղան : Վաս աշ սեւամոթթ գերիներ խեղդ գուեցան : Կուշ տրօֆիք ըստուած նաւը՝ որ Ֆուանս սայի Գուտո քաղաքէն հնի գնացեր էր, Սէն պէնօս թաղին առաջը ցամաքը՝ զարիսւ խորտակեցաւ, բայց մէջի մարդիկը աղատվեցան :

ՈՎԿԻԱՆՏԱ : Ե՞ս երկիրս բալորավին կղղներէ
բաղկացած ըլլալով, ամենէն մեծ կղղին . որ Նոր հո-
լանուս կ'ըստեի, և մեծութեանը համար շատ աշ-
խարհագիրներ ցամաք երկիր ըսելը կղղի ըսելէն ա-
ւելի յարմար կը դատեն, ինկիլիզներուն ձեռքն է .
գլխաւորապէս ծովեղերքը : Ուստի այս երկիրներս
հեռու ըլլալուն համար թէպէտ մեզի անծանօթի
պէտ են, բայց Եւրոպայի երեւելի տէրութիւննե-
րուն մէկուն հետ կցորդութիւն ունենալուն հա-
մար՝ աշխարհքիս հիմակուան դիմուածքներուն թէ
բնականին և թէ քաղաքականին կապուած են, և
շատ առ կու տան հիմակուան տատմութեան :

շատ լցու կուտաս հրամակւաս պատասխան առն է
Ոչի երկու տարիէ որ Խնկիլթէռռա սովէն նե-
ղութիւն կը քաշէ . թէ որ այս երկիրներս (ԱՊ-
կիանիա) անկախ և ինքնիշխան երկիրներ ըլլացին նե-
այս տեղերուն ոչ բարեբերութենէն օդուտ մը կը
յուսացուէր , և ոչ բերք ըլլալէն վեստ մը կը գու-
շակուէր : Բայց հիմա այն տեղին բերքը ազէկ ըլլաց
նէ Խնկիլդիները իրենց սիստեմքը սնկէց բերելկու-
տան . առլ շատ չեն իմանար . և ասոնց սովէն շատ
նեղութիւն չի քաշէլով՝ շատ տեղերու ալ օդուտ
կ'ընէ : թէ որ Հւրուպայի անցած տարու ան հունձե-
րուն քիչունքը վրայ Վմերիկայ հունձը առատ եղած
ըլլար , և շատ ցորեն և ալիւր Խնկիլթէռռա չի խր-
կուէր նէ կրնանք ըսել թէ աշխարհքիս մէկ կողմն
ալ աժան հաց չէր գտնուէր . Խնկիլթէռռա ցորենը
շատ ստակ կ'ընէ կոր ըսելով՝ ամէն մարդ իր ձեռքը
գունուած ապրանքը հոն կը խրկէր :

Այս տարին Նոր հօլանտայի մէջ հունձը այնքան
տուատ է եղեր՝ որ մշակները քիչ են եկեր անսնք ծե-
ծելու և շտեմարանները լեցընելու : Եւ այս ալ-
գիտնայլ պէտք է որ՝ այս երկիրս հարաւային կիսա-
գունտին բաժնին լինալով՝ մեզի ամառ եղած ատե-
նը անոնց ձմեռ է, և մեր ձմեռը հոն ամառ է : Ա-
սելէ որ՝ անոնց ցորենին հունձը յունիսին և յու-
լիսին և օգոստոսին ըլլարու տեղը՝ դեկտեմբերին և
յունվարին և փետրվարին կ'ըլլայ : Յորենները շտե-
մարանները վերցընելու համար մարդու կարօտ ըլ-
լարովնին՝ հանքերը բանող մարդկիլ ստիպեր են որ
տաեն մը իրենց սալվական գործը ետ ձգեն, դան
օգնութիւն ընեն երկրագործներուն : Եւ այն եր-
կիրն ալ կրնայինք ըսել թէ 100 ին 90 հոգին երկրա-
գործ է . 10 հոգին հաղիւ ուրիշ արուեստներու կը
հետեւին, ուստի առնց ցորենին առ ասութիւնը
այս տարի շատ օգոստ պիտի ընէ Խնկիլիղներուն :

Նոր Հողանստացի ընդհանուուր կուսակալը Աբեն
սէր ըստուած ծովածոցյն (քէօրֆէղին) կողմերը ճա-
նապարհօրդութի մը ըրաւ. և մէկ նաւահանգիստ
մը գտաւ որ տարւոյն ամէնէն ձախոսրդ Ժամանակի
ները անգամ խոչըր նաւերն ալ կրնան հոն ապա-
հով և անվլատանգ կենալ, մէկ հովէ մըն ալ չի վախ-
նալով: Այս նաւահանգիստը՝ Ո՞ն Ոլլարբասլ
ըստուած լերանիը տակովին է եղեր:

C. O. Q. C. B. P. U.

Ո՞էկ աղդի մը յառաջադիմութեան երկու բան
պէտք է, որով միտքը զարգացընելէն ետքը՝ որ ուսա-
մամբ կ'ըլլայ, հանդիսան աղըելու ձամբան մըսնէ
Եշ այս երկու բանս են վաճառականութիւնն
երկրագործութիւնն : Վ աճառականութեան վրայօք
մենք մեզ նպատակներնուս հասած կը սեպեմբ
վաճառականութեան անառող ընկերութիւնը հաս-
տառուելովլը, որուն վրայ խօսեցանք լրագրոյս 50
թուղն մէջ : Երկրագործութեան վրայ խօսելիքնի
տակաւին լամբանցած չէ :

Երկրագործութեան ինչ օգտակար բան ըլլալ
այնքան զրուցուած և գրուած է, մանաւանդ ս
բանի մի տարուանս մէջ, որ ասոր գովութեանը
և օգուտները պատմելու համար նորեն խօսք բա
նալը հինցած բանի մը վրայ նորեն խօսելու պէ-
ճանձրացուցիչ բան մը կ'ըլլայ կոր։ Իսպաց հին բա
ներու վրայ նոր խորհրդածութիւններ ընելն ալ

անօգուտ չէ . մարդուն միտքը աւելի կը բանայ .
Եռանդը աւելի կ'արծարծէ . մանաւանդ մեր եր-
կիրներուն և մեր աղդին համար հարկաւոր ալ կը
սեպէմբ : Արուեստները օրէ օր խնալու վրայ են .
չէ թէ արուեստաչն բաները յարգելնին կորաըն-
ցընելով, այլ անոր համար՝ օր մեր արուեստաւորնե-
րուն շինածէն աւելի աղջկը և գեղեցիկը աւելի
աժան գնով գուշակն կուգայ կոր : Ո՞նչ այն գնով
բան չէմք կընար շինէլ . որովհետեւ մեքենականու-
թիւնը մեր մէջը տակաւին ըստեմք ծաղկեալ, սկը-
սած անգամ չէ : Ո՞եր հինգ մարդու օգնութեամք
առառուընէ մինչեւ լիդիաւն հաղիւ գլուխ հանած
բաներնիս Արտպայի մեքենագէտները երեք խռայ
ջուրավ և չորս հօփա հանկային ածուխով երեք
ժամու մէջ կը հանեն , և բանին գլուխր կենալու
համար ալ մէկ մարդ մը միայն բաւական է . մենք
մինչեւ որ այս աստիճանին հասնիմք նէ՝ մեր ձեռքը
գտնուած արուեստները մեղի շատ երեւելի օգուտ
մը չունին : Արուեստէն զատ ուրիշ օգնութիւն մը
չունենամք նէ՝ մեր նիւթմական պիտոյքը լեցընելու
ալ նեղութիւն կը քաշնիք . ուր մնաց որ աղդին
յառաջադիմութեանը համար սկզբ եղած ծախ-
քերուն մեր ձեռքէն եկած օգնութիւնը ընեմք :
Անկեց ետքը մեր մաքքէն անցած աղէկ աղջկ գիտա-
ւորութիւնները ամենն ալ անգործ արքելի կը մնան :

Վիտայն երկրագործութիւն ունենալով՝ և ուրիշ արուեստ մը չի գիտնալով՝ մեզնէ աւելի երջանիկ կեանք վարող ազգեր և քաղաքներ և գիւղեր կան։ Ի՞նչպէս, ուրիշի կարօտ քրթութիւն ու կրթութիւն է, ուրիշներուն ստակը իրենց քաշելով ալ։ Վարդապետնահարկաւար պիտոյքը կերակուրն ու հանդերձնէ, ասոնք երկուքն ալ երկրագործութեա արդիւնքն են։ Քիմանն ու բամբակին ալ ցորենի և գարբիի պէտ մշակութեամբ գետնէն կը բուանի. ինչպէս ցորենը կը ծեծեն, կը հոսեն, կ'աղան, աղիւրը կը շաղեն, կ'եփեն որ հաց կ'ըլլաց, և կ'ուտեն, նմանապէս քթանն ու բամբակին ալ կը ծեծեն, կը սանորեն, կը մանեն, կը գործեն, կը կորեն որ լաթ կ'ըլլաց, և կը հագնին։ Վիտա ուտուելու անասուններն ալ պահելու համար տեսակ տեսակ հնատեղիներ (գարբի, եռութք, չափար, և այլն), և խոտեղիներ (չայըք, եռնձա, յարդ, և այլն), մշակութեա արդիւնքն են։ Վեհասունները գիրցընելու համար բանձար, շղգամ, ստեղղին, և այն, ասոնք ալ գետնէ կը բուանին. ասոնք պահէ, և ետքը կ'երկամ ծախի՛. ըսելէ որ՝ կամ աննոցմով անմիջապէս պիտոյքը հոգա, կամ պիտոյքը հոգալու միջոց եղած ստուկը վաստրկէ։

Աստիք ամէնուն յայտնի եղած բաներ են . բայց
ուրիշն ըստերարութիւն ընելու միջոց մըն ալ է
երկրադործութիւնը . և այս աշխարհքին մէջ ու-
րիշն բարերարութիւն ընելու սկզ աղնուական և
անուշ բան չկեայ . միայն այս է որ մարդոց ներար
մէկ տնձառւելի ուրախութիւն և առուգութիւն
մը կը ըերէ . ես ալ մարդ եմ ըսելու իրաւունք
կը վաստուլիցնէ . ասոր համար է որ բարերար մար-
դիկը ծիծաղերես կ'ըլլան . քանզի իրենց ներսիդիւն
իմացած երջանկութիւննին ներսերնին չկ'պալիս ,
երեսնուն վրայ սրայծառ կը ցոլանայ : Վնասակար
մարդուն երէսով անանկ չէ . յօնիքը կը ուղնամատ ,
ժանիքը կախ , խընդառած բանդ շատ հեռու է
անկէց . և խնդայ ալ նէ՝ դէշութեան մը գուշակու-
թիւն կը հանեն անկէց . հատարակաց խօսք է որ
ասանկներուն համար կ'ըսեն . խնդայնէ մէծ շրջ կ'եւէ :
Ուրդուն երեսով նայելու բարեքը գուշակուդ գիտու-
թիւնը ընդհանրապէս անհաստատ և երկրացիւլի
կանոններու վրայ հիմնած է . կը նամք ըսելոր միայն
այս գուշակութիւնս քիչ անդամ կը խարսուի , ծի-
ծաղերես մարդը բարերար և աղէկ պատի աէր է .
ժանիքը կախած միշտ արտաւմ մարդը անոր հակա-
կան է . ու անուշ բան չկ'ըլլան

ռակն է : Այսինք ներբբին ուրախութիւն մը որ ու-
րիշ ուրախութիւններուն ալէս չէ , մարդուն կեանդրք
չի մաշեցըներ , այլ աւելի կը զօրացընէ . երկրագոր-
ծութեան արգեսամբը զօրաւթիւն գըննէնէ , ալ
ինչ բարյական աղէկութիւն կրնաց ըլլալ որ երկ-
րագործութիւնը չընէ , միջոցները գիւղացընելովլ-
հանատուեցի մը ըսես թէ անմեղ կեանփի նկարա-
գրութիւն մը չինէ , մշակական կենաց նկարագիրը
կը չինէ . մարդոց կենաց ուրիշ վիճակներուն փայ-
ասանկ նկարագիր շատ աղէկ չի կրնար մայլեցընել :

Այս ամէնուս ասիթ տոինք Պազդիական օրաց
գրի մը մէջ հետեւեալ պատմութիւնն կարդալով՝
որ թէպէտ Պատանաա եղած բան մըն է, բայց մնիք
աղբային կարդը կը գնեմք փափաքելով որ ասան
աղէկ դրութիւնն մը մեր ազգին մէջ մոնելով յի-
րաւի աղբային ըլլայ: Եղէկ օրինակի հետեւիլ մար-
դոյս երկու աղէկութիւնն ունի . մէկը նոյն խեկ
գործէն եկած աղէկութիւննն է . և երկրորդը՝ մը-
տածելու և ինքնին կերպը գտնելու աշխատութէն
և այս բանիս համար երկար ժամանակ անցընելէն
խնայեյն է :

Ֆռանսայի արեւմտեան հիւսիսային կողմը Ավկանսո ծովու վրայ ՚Քօդ տ՛Օռ վիճակին երեւեւեւ լիներէն Պ. Աշխ. Քէշվեօ ազնուականը ասկէց երկու տարիի մը չափ առաջ միտքը դրաւ իր ձեռու քը գտնուած ընդարձակ երկրին մէկ մասը հասարակաց օգտին նուիրել։ Քառասոււն պէտի-մ տեղ զատեց ։ մէկ կեղ մը կամ ագարակ մը չինեց երկրագործութեան յատկացընելավ. չինքին ծախքն ալ ամբողջ իր սասացուածքէն վճարելավ որբ աղջայոց աղասատանարան մը ըրբաւ . որպէս զի հայր մօյր չու նեցող աղքատ մանկ տղայք անխնամ երեսի վրա մնալաւն տեղը հնո՞ւ ժողվուին . ոյն տեղ մտաւորակոն և բարյական կրթութենին զատ երկրագործութիւն ալ համար այն տեղ կարդ ալու գրելու գպրատաւն ալ հաստատեց, ըն տիր վարժուացէանի ըրբաւ . բարյական և կրօնական կրթութեան համար քահանաց ալ գրաւ . և անան սահմանեց որ ամէն մէկ աղայ հնո՞ւ առնուած ժամանակէն մինչեւ ութիւն տարի այն տեղ մնայ . և ել լինը որ ըլլայ նէ՝ երկրը մշակելաւ համար աշխատածին վախարէն այն երկրին արդիւնքէն անոր բաժնին տարուե տարի ինկածն ալ արտի ։

Վար այս կարգագրութիւննել տակաւին ամբ բողջ երկու տարի չեղած շատ առաջ գնաց . քանի տղայք որ ագարակը առեր էր նէ՝ հնո՞ւ եղած կանոնաւոր կրթութիւնը վարդերնին շխակեցին, կարդալու գրելու վարժուեցան . երկրագործութեան մէջ ալ կաշխատին . և ասսնց բարի օրինակը այն տեղացուցոց անանեկ մէկ եռանդ մը բերաւ սրբաերնու մէջ որ ով որ լսեց նէ՝ այս բարերարութեան արդիւնքը մինակ Պ. Քէշվեօին չի տալու և իրենք արմանակից ըլլալու համար իրենց ինչքուլ անոր ծախուցը օգնական ըլլալ ուղեցին : Պ. Քէշվեօ իրեն ոչ տեղին համար և ոչ անոր վրայի չենքին գացաւ ստակին վախարէն բնուած ստակիները տեղը ընդարձակելու և առելի աղէկ կարդի մը խօթելու գործածուեցաւ ։ Աւ աղայէս մէկ օրինակ մը այն աղդին մէջը բաւական է ասոր աէս ագարակները շատորնելու . բայց ոչքան շատնայ նէ՝ ասանկ որբաց գաղթական ագարակներուն առաջինը մնածած Պ. Քէշվեօ ըլլալով անունն ալ գարուց ՚ի գարս անմահ կը մնայ :

Արք և ամենամաս աղջոց համար տեսակ տառա
ինամաց աեզդեր շատ տառենէ ՚ի վեր կը գտնուեի
Պուտնսայի մէջ. բայց այն աեզդերը առնուած աղջա-
մինչեւ մեծնար նէ կարգալ գրեւ կը սորիվը . աղջէ
կը թութիւնն ալ կ'ըլլար . ձրի կ'ուտեր կը խմէր կը
հագուեր . բայց մեծնալին ետքը դուրս կ'ելլէր
անկէց ետքը իրեն ապրելուն եղանակը ինքը մտա-
ծելու էր: Այս զի . Քէղիեցին բացած տեղը առ-
նուած աղջն կ'ուղէ կը մնայ , կ'ուղէ կ'ելլէ . և ե-
լած տառենը ձեռքը պարապ չելլէր . իր ճակատի
քրոնինքովը վաստըկոծը հետը կը տանի . և կարգա-
ւորեալ կերպավ երկրագործութիւնը վարդապէ-
տութիւններով և փորձերովը կատարեալ սորիվա-
րլարով՝ իրեն համար ալ մշակութիւն կրնայ ընկե-
տորիներու ալ կենաց սորիվցընէլ . կարձ լսեմ . ար-
զաց մը այս կերպավ հասաւասուած ագարակի մը մէ-
միայն ութը տարի կենալով՝ բոլոր կենացը մէջ
ապրուասը ապահովացած կ'ըլլայ : Ահա ասան
չնուշասհիկ մէկ բան մին է որ աղդիս համար ա-
կը փափաքիմ: Գիտեմ որ ասոր ալ ասկաւին ժա-
մանակ կայ . ինչպէս որ ամէն աղէկ բաներ ալ ժա-
մանակի կարօտ են . բայց այս ժամանակը մօտեցը
նելու միջայներն ալ ձեռք ձգելու ժամանակը հի-
մայ է: Կրնան հիմայ երկրագործութիւն ուսանող
նէրը շատնալ . հին կերպավ երկրագործութեա-
վաց նորն ալ եղիւլընէլ . սրով քիչ ծախքավ շա-
ալորիւնիք առաջ կաւգայ :

ОБЪЯВЛЕНИЯ

‘Ե՞ր Գի-ո : (Ասպարաշութեան Աշ) : Գիսաւո
ասալով ըր ցերեկ ատեն տեսնուելու չափ պայծա
ռութիւն չեն ունենար : Անդ զիսցի Պ. Այսկ (Վիկ
աստալաբաշխին մօտ ատեններս Խելիթէւռա տե
սածը ցերեկին կէս օրուան ատեն տեսնուեր է .
անհանկ պայծառ լցո ունի եզեր, որ նայովին աչք
չունելու համար կանաչ ապահով նայել պէտք ե
զեր է : Այս գիտաւորը բոլորակ տեսնուեր է .
որովհետեւ Պ. Վ իլարոսցին հաշվւներուն նայելո
արեւուն լցոը միայն քովովն պիտի առներ նայուա
ատենը, օրով նոր ծնած կամ երկու երեք օրուա
լուսնի պէս պիտի երեւէր, ուստի բոլորովին լու
սաւոր ըլլալէն հետեւցուց որ ասոր լցոը իրենս
պիտի ըլլայ : Պ. Արակօ ալ այս հետեւութիւնս հա
նեց նցն գիտալութենէն : Եւ ասով՝ շատ ատեն

'ի վեր ասողաբաշխերուն մէջը առաջարկուած եւ
մինչեւ հիմա չլուծուած խնդիր մը լուծուած գլու-
նուեցաւ . այսինքն թէ՝ արդեօք . գիսաւորները ի-
րենց լցուարեւէն առնելով մեզի կը ցոլացընեն .
կամ թէ ինքնին լուսաւոր մարմին են մի :

Գիտաւորներուն վրայ թէ Խնկիլթէռուա և թէ
Պուանսա գիտողութիւններ ըլլալով տեսնուեցաւ
որ՝ գիտաւոր մը Խնկիլթէռուայէն նայելով որ ժա-
մուն և որ բոպէին արեւուն առջեւեն անցնիլ կ'ե-
րեւի նէ , Պուանսա նայն երեւոյթը քանի մը բոպէ-
եաբը կը տեսնուի : Ասկէց ուրիշ խնդիր մը կը ծա-
գի . արդեօք սյս ժամանակի տաղբերութեան պատ-
ճառ՝ արեւուն մընոլըրտ ունենանին է մի : Եւ թէ
որ սյս առանկ ըլլայ նէ՝ արեւուն մընոլըրտ ունե-
նալուն վրայ եղած խնդիրն ալ լուծուած կ'ըլլայ .
քանզի ասիկայ տակաւին մէկ ապացոյցով մը հաս-
տառուած չէ :

— ՚ըր Գիշեակ : (Ծագվածնեան մէջ) : Փասրիզու բժքը կութեան վարպետներէն Պ. Խառ, Խլութիւն բր. Ժշշկելու եղանակ մը մոտածեց, ականչին ներսի դին թմբուկ ըստած մաշկը (թմբքանօն) ծակելով : Արովհնետեւ խլութեան պատճառներուն մէկը՝ այս մաշկին կարծրանալը և առաձգականութեան կոր-

սուիլն է . սրով օգը լաղական ջիղերուն չի կրնար դպիլ . քանզի դուրսի օգը այս մաշկին զարնուռեւ լով մաշկը կը գողացընէ . այս գողացին է որ ջիղերը ձայնը կ'իմանան : Առածքականութիւնը կօրսը վի նէ՝ կը կարծրանայ . կամ բնաւ չի շարժիր , կամ ամէն մասը մէկէն կը շարժի տախտակի կտոր մը շարժածի պէս . և խուլը դրոշ ձայն մը լսելու տէզը խըժըսուք մը կը լսէ , և բան չի կրնար հասկընալ : Օերերուն ականջին թմբուկը կարծրանալէն է որ լսողութիւննին ալ կը ակարանայ . և այս պատճառ էս և զուծ խլութիւնը անբժշկելի սեպուած է : Դայց Պ. Խլառին մտածած կերպը կ'երեւէր որ սիրափ յաջողի , սրավշեաւէ օգը ծակէն ներս մննելով թմբուկին վլայ ընելու գործը անմիջապէս լսողական ջիղերուն վլայ կրնայ ընել : Պ. Պանտըզը բըմիշկը պատմեց գիտութեանց Շնմարանին թէ ասոր փորձը ինքն ըստու և յաջողեցու : Դայց աւելի վատահութեան համար աւելի փորձ կ'ուզէ . մէկով

— Աղ Գիշապ : (Օ վեհապահական) : Ե ԵԿ Իմպիլլով մը տեսաակ մը պատերազմական ֆիլմնել հնարած էր , որ միայն մէկ մարդ մը բաւական էր նետելու , և ուր որ լինար նէ՝ բոլորն մինչեւ երեքական մէդրօ հեռաւ և որութեամբ մարդ գանձէր կը մեռցնէր , ինչ որ դըտնէր կը զնաւէր : Այս գիւտա գոտով մարդը ին կիլլզի տէրութեանը առաջարկեց . ուղեց որ կառավարութիւնը իրեն ստակ վճարէ ասոր գաղտնիքը սորվելու համար . բայց կառավարութիւնը այս գիւտը իրեն անօգուտ քանի մը սեպելով ընդունեց առաջարկութիւնը : Այն ստենը ինկիլիթէռուա գըտն նըլով Ամերիկացի մը՝ Վիացեալնահանգաց բնակիչներէն , այս նորագիւտը բանիս վարպէտութիւնը սորվեցաւ , 25,000 ֆռանք տուաւ գըտնով մարդուն . և ինքը Ամերիկա գարձած տաենը Վիացեալնոհանգաց կառավարութեանը առաջարկեց : Անոնք ալ փորձը ընել և զօրութիւնը հասկընալէն ետքը գաղտն նիքը այս մարդէն սորվելու համար 100,000 ֆռանք տուին . սորվեցան և խումբ մը զինուոր ալ այս զինները գործածութիւնը Վերամիացաց գէմ ըրած պատրազմին մէջ ընելու համար :

ԾԱՆՈՒՅՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՅԹ ԼՐԱԳՐԱՎ

Յանձնութեան մասին օրենք

ԵՊՐԵՒ ՆՈՐ ԽԱՆ :

ԿԱՍՏԵԴԻԱՆՊՈԼԻ

Ե ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՒՀԵՆՏՍԵԱՆ